

DE STAAT VAN HET THEATER
NEDERLANDS THEATER FESTIVAL 2019
uitgesproken door Laura van Dolron, 5 september 2019.

Not bad, for a girl

Als je ooit de Staat van het Theater gaat doen, dan moet je je voorgangers wat vragen stellen.

Lot Vekemans schreef "je bent gevraagd en je hebt ja gezegd dus je moet daar sowieso staan..."

Dat hielp want het klopt, ik zei ja.

Ik hoorde "neeee" maar ik zei ja.

Dit is de Staat van het Theater...

Is er iemand die zelf geen ideeën heeft over theater?

Niemand?

Ok, dan hoeven we het daar niet over te hebben.

Zo grappig, ik heb jaren theater gemaakt over theater, en nu ik hiervoor gevraagd werd, waar het toch een beetje wordt verwacht had ik er geen zin in, om het over theater te hebben.

Daarom ging ik de wereld in.

Ik ben naar het Emma Kinderziekenhuis gegaan waar een baby naar me zwaaide bij de afdeling oncologie, en naar een zwaarbewaakte gevangenis waar ik een paar moordenaars de hand schudde omdat ik wist dat ik dit moest schrijven... Het hielp. Ik dacht dat dit het engste was. Maar dat is natuurlijk niet zo.

De wereld in helpt altijd.

Bij het Emma Kinderziekenhuis zouden we een paar uur mogen rondkijken maar dat bleek niet te kunnen toen we daar kwamen, hielp ook.

Het helpt om de wereld in te gaan en te merken dat achter elke deur een nieuwe wereld is...maar ook om de wereld in te gaan en te merken dat de deuren niet voor je openzwaaien.

En bedenken ja waarom zouden ze ook eigenlijk openzwaaien voor mij.

Omdat ik een keer vijf sterren had in een krant die ik nog steeds op mijn flyer knal want ik ben tegen sterren behalve als het er veel zijn en voor MIJ!

Het hielp om het te relativieren om dit te relativieren.

De afspraak ging niet door maar ik mocht als troostprijs mee met een rondleiding voor studenten over de afdeling voor kinderen met kanker.

Er was een tienerkamer...maar daar zaten geen tieners. Daar zat een baby, diep in de afdeling oncologie...ze speelde met plastic speelgoed...haar vader bleek, vermoeid.

Ze keek op naar mij en de studenten en zwaaide...zij eerst toen wij.

Ik dacht dat het eng was wat ik hier moet doen maar dat is het niet.

Het is niet echt eng op zich, of belangrijk op zich...

Het kan belangrijk worden door wat we zeggen.

Ik zal dingen zeggen die ik belangrijk vind, dan wordt het gelijk ook minder eng.

Ik ga dingen zeggen die ik niet per se leuk vind om te zeggen.

Maar ik zeg ze voor mijn dochters. Anna en Maya en voor al onze dochters en voor alle vrouwen en alle mannen ook eigenlijk.

Alleen maar mannen in die zwaarbewaakte gevangenis.

Met lijven opgepompt in de fitnessclub.
Gevangen in hun spieren. Lijkt me niet fijn.
Je kan ook niet meer dansen als je zo gespierd bent...(doen.)
Twee mannen vroeg ik "wat ga je doen als je weer vrij bent?"
Twee mannen zeiden "naar de zee."
Een strekte zijn armen uit.
Ik herinnerde me een spelletje wat ik deed met mijn dochters op het strand met schelpjes.
Ik vroeg aan de oudste die de regels verzoon op nogal random wijze
"Wie heeft er gewonnen?"
Zij zei "niemand, het is een iedereen wint spelletje"
Deze mannen hebben verloren. Pech gehad.
Allemaal een jeugd om op te schieten.
Bang om naar buiten te gaan.
"Deze plek heeft mij gered"
De gevangenis. Waarvan? Welk leven had je dan, als je blij bent om in een oud gebouw te
zitten met minimaal daglicht en allemaal opgepompte mannen, gevangenen van hun eigen
spieren, dat je dan gered bent.

Heeft iemand daar vragen over?

Ik ga jullie niet vertellen hoe je theater moet maken want dan maken jullie straks allemaal
wat ik maak dan is voor mij niet handig, ik zou wel vaker gaan, maar ik heb er toch geen tijd
voor...

Als ik al iets van goede raad zou geven aan theatermakers zou ik zeggen:
iets met hoop
iets met troost
iets wat je niet durft te zeggen en dat dan blijkt dat dat gewoon kan...
Of iets heel anders wat jij moet doen.
Een witte man vroeg ooit "ik wil een zwarte zwangere vrouw spelen, denk je dat dat kan?"
Ik zei toen "als het moet dan moet het, als jij het echt MOEST doen dan zou je me deze vraag
niet stellen maar je hebt die ruimte dus dan MOET het kennelijk niet, als je je afvraagt of het
kan of niet dan zou ik het laten..."
Doe iets wat jij moet doen
Vol of half of zo vol als je durft
Om jezelf te leren kennen
Om je te laten kennen
Laat je kennen want je bent net als ik als je er een baby naar je zwaait bij oncologie...
Als je hier zou staan zou je mij eng vinden...zoals ik jou nu.
Maar weet dat ik zou denken "jij staat er wel, ik zou het niet durven"...
Maar ik durf het wel, omdat jij daar zit, net als ik daar zou zitten met je mening die meer
over jou zegt dan over mij met je pijn die zo veel op de mijne lijkt en dat je weet dat
tandenpoetsen niet het belangrijkste is...maar dat je dat soms denkt.

Ik zei tegen mijn dochter van vier, we zijn nu weer thuis van vakantie dus nu gaan we het
allemaal weer een beetje anders doen.
Zij zei "maar op vakantie was toch alles leuker en beter, waarom doen we het dan niet zo!"
Haar vader zei "wat weet jij toch veel Anna!"
Ik zei tegen hem "jij weet ook veel!"
Anna zei "Ja over werk..."
Ik "en dat is niet het allerbelangrijkste he, dat weet jij nu al...wat is dan het

allerbelangrijkste? Zij denk heel lang na en zegt dan schijnbaar een beetje treurig
"tandenpoetsen....en op tijd naar bed."

En ik snap waarom ze het zei, ik en haar vader vinden het heel moeilijk discipline enzo,
tandenpoetsen en op tijd naar bed te gaan.

En dat voelt zij...wij vinden het niet moeilijk om van ze te houden niet moeilijk om ze te
knuffelen niet moeilijk om zachtjes in hun beentjes te bijten maar heel moeilijk
tandenpoetsen en op tijd naar bed....wat we moeilijk vinden krijgt soms heel veel aandacht
waardoor we gaan denken dat het het belangrijkste is.

Terwijl het makkelijkste ons niet opvalt...

Zij weet dat eigenlijk al...

Ze vraagt de dag erna "tandenpoetsen is het echt het belangrijkste?" Nee zeg ik....het
belangrijkste is dat je van elkaar houdt.

Ze knikt plechtig....en dat is zo mooi aan taal dat ze knikte maar dat ik nu zeg dat ze plechtig
knikt en dat jullie dat allemaal zien hoe zij plechtig knikt.

En dat jullie begrijpen dat je soms kan denken dat tandenpoetsen en op tijd naar bed het
belangrijkste is.

Als ik al goeie raad zou geven....

Goede raad is natuurlijk klote, als iemand mij goede raad gaat geven weet ik dat er iets komt
waar ik iets aan heb.

Waar ik iets aan heb?

Als iemand onbedoeld en onbedacht iets prachtigs zegt.

Ik vroeg aan Maya mijn dochter van twee "waar denk je aan?"

Meestal zegt ze "niks" nu zei ze "Mango".

Ze was mango aan het eten....daar heb ik iets aan.

Mijn dochter van vier vroeg terwijl ik me met tegenwind en een zwarte bakfiets over het
ellenlange fietspad van Terschelling heen worstelde "mam zijn er ook bakfietsen met drie
wielen?" Er kwam er een voorbij... "Ja, zij ik maar wij hebben er twee, daarom zijn we ook zo
stoer!"

Zij "Iedereen is stoer, ook mensen met bakfietsen met drie wielen."

Deed me aan de oma van Bob Dylan denken die ooit zei... "Je moet altijd aardig zijn tegen
iedereen die je tegenkomt, want iedereen voert een zware strijd..."

Jeffrey belde mij....vroeg mij of ik dit wilde doen.

Ik hoorde heel hard "neeee ben je gek" en ik zei "ja."

Jeffrey zei over de Staat "iemand komt op zegt dat alles al gezegd is, gaat dan toch iets
zeggen ...iedereen maakt zich daar een dag of twee kwaad over en is het weer vergeten...Ik
wil eigenlijk een einde aan die polemieken en daarom vraag ik jou..."

Ik weet niet of ik dat als compliment of belediging moet opvatten...ik weet ook niet of ik het
moet doen...wil ik de polemieken begraven? Is niet slim ik denk dat hij daar heel agressief van
wordt.

Moet je voorstellen de polemieken als ik zeg "vandaag eindigt de polemieken" nee ik laat hem
gewoon bestaan...veel dingen worden daar rustig van, pijn schaamte polemieken.

Als je ze een stoel geeft aan je tafel en je zegt welkom.

Hij mag er zijn die polemieken. Hij mag mee eten aan tafel maar ik ga hem niet extra voeden.

Polemieken..."openlijk gevoerde pennenstrijd vaak door vakgenoten". Ik word al moe van de
definitie.

Hij mag er zijn maar ik zeg wel tegen hem "luister we hebben net vakantie gehad. En daar
waren we allemaal behoorlijk gelukkig dus kijk maar, je mag ook gewoon een beetje rustig
zitten hier."

Iemand al een conflicterend standpunt? Misschien wel goed om het nu te zeggen hoef je morgen niet tegen dat blauwe vogeltje aan te kijken.

Waarom is dat gewenst slaande ruzie tussen mensen die echt niet opeens halverwege de ruzie zeggen "oh nee nu zie ik het helemaal anders..."

Waarom is dat wenselijk terwijl mensen dan altijd heel bang zijn dat het therapie is...

Discussie en debat vinden mensen heel gaaf...therapie dan weer niet.

"Het moet geen therapie worden" hoe vaak ik dat niet heb gehoord. Waarom niet eigenlijk?

Mijn ex-schoonbroer loodgieter, jeugd om op te schieten, zware depressies kan zich geen therapie veroorloven, zijn zes sessies in t1 bij de GGD zitten erop, maar gek genoeg is hij niet genezen...en hij heeft geen 80 euro per uur, maar 15 euro voor een uur in het theater dat zou wel kunnen.

Hij komt natuurlijk niet omdat theater een gesloten bastion is (zie staat van zeven jaar geleden) of een gouden kooi (zie een jaar geleden)...een bastion of een gouden kooi waarin wij lekker zitten te polemieken met elkaar...

Waarom geen therapie?

Therapie betekent: *Het geven van zorg en aandacht aan een ander door te pogen naast of met die ander te staan als hij of zij in de wereld is en zijn leven leeft.*

Prima toch?

Ik zette dit in een subsidieaanvraag, die werd afgewezen: ze waren bang dat het te veel therapie zou worden...schattig toch? Maar over subsidie ergo onze loonstrook gaan we het niet hebben, we hebben net vakantie gehad...

Toen Jeffrey belde was het eerste wat ik dacht...

Als hij me nou tien jaar eerder had gevraagd tien was ik nog een lekker wijf....dat dacht ik.

Of nee ik dacht toen was ik nog een soort van lekker wijf...

Vroeger dacht ik "Het is al wat al ik er sta"...dat ontspant, dan ga je wel lekker shinen....en wordt het ook wat...

Ik dacht dat, geen mooie gedachte, maar ik had hem en ik kan hem wegwuiven maar ik zet hem in de spotlights....want hij was er en als ik hem niet bekijk is hij er steeds weer...

Het is een gedachte die ik had dat zegt iets...

Niet alleen over mij.

En als je denk dat het aan mij ligt, ligt dat niet aan jou...

Die impuls om iemand die een vervelend probleem aankaart eigenaar te maken van dat probleem is wijd verbreid, Sylvania Simons vertelde mij ooit dat ze op een dag besloot niet meer gezellig te willen zijn.

Boy toen werd het ongezellig... Zij praat over een ongezellig probleem maar het is veel makkelijker om haar ongezellig te vinden. Gezelliger...voor jezelf.

Dus als je denkt dit ligt aan haar dan denk ik dat ligt niet aan jou!

En als je straks zegt "kind wat ben je toch onzeker..." dan zal ik je proberen niet te slaan...

Ik heb hier al eerder gestaan, toen had ik iets gewonnen, dan is het leuk spreken.

Ik was toen jong en vrij en heel ongelukkig maar weet wel dat ik dacht "het is wel iets dat ik hier sta...niet slecht dat wat ze zei, voor een lekker wijf."

Prince zei het na een verpletterende drumsolo van Sheila E "not bad...for a girl!"

Hij spotte met dit soort uitspraken meende het niet....Wat hij wel meende was wat hij zei als mensen hem vroegen "waarom een vrouwelijke drummer?"

"Dat is geen vrouwelijk dat is de beste drummer van de wereld....".

Go Prince.

"Een soort van lekker wijf"....

Ik vind het niet leuk om dit te zeggen omdat ik het bevestig en bestendig....

Het doet me pijn om dit te zeggen het breekt mijn hart als ik dit zeg over de moeder van mijn dochters die zij zo mooi vinden als ze zichzelf vinden die zij zo mooi vinden ik haar zou willen vinden...

Maar ik zeg het toch omdat het over meer gaat dan over mij...

Als ik negatieve dingen denk over mijzelf hoef ik mezelf daarvoor niet te schamen waarmee ik de strop nog strakker trek maar kan ik ook denken wie of wat fluistert mij dit in...

Wie of wat heeft belang bij deze gedachte die ik denk te denken.

Wat rot voor mij dat ik dit denk...

Niet zeggen tegen een vrouw "je moet een beetje lief zijn voor jezelf" als zij dit soort dingen denkt.

Niet zeggen tegen een vrouw die denkt dat ze lelijk is "maar je bent prachtig" ze zal het blijven denken en denken dat ze ook nog 'ns dom is omdat ze haar eigen schoonheid niet eens ziet.

Het helpt niet als je zegt "je bent niet lelijk" of "je bent niet dik" want als dat de troost is is het toch weer belangrijk...

Niets zeggen gewoon luisteren. Behalve als je Ola Mafalaani bent...

Ik vertelde vorig jaar aan Ola Mafalaani dat ik het jammer vond dat ik oud oma zou worden omdat ik oud moeder geworden was ze ging dicht bij me staan in haar glamourjurk met heerlijke parfum en zei "ik wil niet dat jij ooit nog een seconde van jouw leven verspilt met deze gedachte'...

Dat moet je zeggen of zoiets of iets heel anders....

Ook niet tegen een kind dat bang is zeggen "dat is niets om bang voor te zijn!".

Is het bang en voelt het zich dom...

Ik zei tegen iemand dat ik bang was om door de mand te vallen, die zei niet "nee joh je valt niet door de mand" die zei "in korfbal is dat een doelpunt".

Ik vind het niet leuk zelfs om de term "lekker wijf" te gebruiken...maar hij zit in mijn hoofd en ik zeg het toch.... Omdat het niet alleen met mij te maken heeft maar ook met die artistiek leider die over mijn wang aaide en zei: "Kind wat ben je toch onzeker" wat ik niet was tot dat hij me over mijn wang aaide en dat zei.

Het gaat over die artistiek leider die nadat ik in vuur en vlam mijn artistieke dromen aan hem had verteld vroeg "En je kinderwens? Denk erover na hoor want anders krijg je zo'n spijt." En dan een lijst met namen van actrices die spijt hadden.

En daarna toen ik hem tegenkwam op een feestje hier beneden zo deed (ringvinger)

Het gaat over die comedian die zei "je bent nu echt een vrouw geworden..."

Hij keek er een beetje treurig maar ook dapper berustend bij...

Ik had moeten zeggen "en jij bent nog kaler geworden..." maar deed het niet want niet fuckable dan maar gezellig.

Of die collega die ongevraagd in de rij bij een festival aan mijn haar zat en zei "je hebt je haar geverfd, zonde!"

Ik had moeten zeggen "jij hebt een nog dikkere bierbuik gekregen, zonde..."

Ik deed het niet omdat ik ook wel wist dat ik hem nooit zo kon raken met zijn uiterlijk als hij mij.

En die gasten die niet gezellig hoeven zijn vinden zichzelf gaver en zijn ook gaver want als je niet gezellig hoeft te zijn en lekker kaal en dik mag worden ben je ook gaaf...als je honderden voorbeelden hebt van mannen die niet malen om hun looks en prachtige dingen neerzetten...kun je ook gaver zijn.

Die collega die zei toen ik heel triest was want kinderloos op mijn 34ste...wees maar blij want daar word je niet aantrekkelijker van. Ik had moeten zeggen "ik vond jou aantrekkelijker toen je nog wel aan de drugs zat" deed het niet...

Maar dacht natuurlijk vaak aan die uitspraak toen ik mijn twee meisje had gebaard, zulke mooie dames, en de kans is ongeveer 100 procent dat zij dat zelf later niet meer gaan zien zoals ze zichzelf nu zien.

Dat ze later niet rondrennen zoals ze nu rondrennen in hun blootjes. Met putjes in hun beentjes en die putjes die zijn prachtig en dat vinden ze zelf ook...

En ze zullen het vergeten en niet meer zien... En dat ligt niet aan hen dan zoals het niet aan mij ligt nu...

Het is al erg genoeg dat schoonheidsideaal, laat ons het schuldgevoel erover afschudden...er naar kijken met mildheid naar onszelf en nieuwsgierigheid naar het systeem zonder woede maar met open ogen voor het toneelstuk wat wij opvoeren met elkaar...

Ik zat aan een tafel zat met zes mannen met wie ik wat zou maken over hoop, de dag begon met het verhaal van de doos van Pandora en dat de Goden de man een vrouw stuurde om hem te straffen... (gegrinnik aan de tafel...) en dat GEEN van de mannen aan de tafel, mannen die waar ik hou en die respecteer snapte dat dat niet zo'n heel fijn begin van de dag was, als enige vrouw aan tafel...

En ik nog voorzichtig "goh wie zou dit verzonnen hebben...vast een man..."

Waarop gezegd werd "nou dat weten we helemaal niet want historisch gezien overlevering oral history....bla bla bla..."

Niet zo'n fijn begin...niemand die het zag, geeft niet maar toen ik dat vertelde dat dat niet zo'n fijn begin van de dag was gingen ze zeggen dat dat NIET niet fijn voor mij was geweest omdat ik het verkeerd had begrepen...

Het verbaasde me hoe weinig energie ze staken in het ontdekken wat ik had meegemaakt en hoe veel in het relativeren ervan.

Ik zei het ook "nu moet je even luisteren..."

Dan probeerde ze dan...30 seconde om weer te zeggen "nee maar in een filosofisch discours...bla bla bla..."

Blinde vlek, heb ik ook...vast. Zeg het me, als ik jou vertel dat iets jou niet kwetst terwijl ik niet weet hoe het is om JOU te zijn.

Uren heb ik staan lullen tegen die lijers en gewoon niet kunnen zeggen "ok het heeft jou gekwetst..." dat is toch het minste...vermoeiend.

Mijn dochter zei gisteren toen ik vroeg "met wie heb je gespeeld vandaag?" Met iedereen, behalve met de jongens, ik was te moe voor de jongens..."

Theo Maassen zei tegen Sunny Bergman "Dat gezeur van jullie,

Al deze stenen hier op straat, allemaal neergelegd door mannen, die hier op hun knieën hebben gezeten! En nóg is het niet goed! Nee, daar hoor je vrouwen niet over!

Ja maar die mannen zijn gebaard door vrouwen, en die lagen niet op hun knieën maar met hun benen open en die scheurde uit....

Die zijn gebaard door vrouwen.

En die zijn weer bevrucht door mannen.

En die mannen kregen dan weer borstvoeding van vrouwen.

En the beat goes on tot de kip of het ei...de kip EN het EI...de man EN de vrouw....

Lot Vekemans zei bedenk iemand waar je het voor doet, ik doe dit voor een stil juichende vrouw...of man.

Ik doe het voor onze dochters voor die vrouwen waarvan ik hoop dat ze stil juichen zoals ik

stil juichte toen Oprah zei in een acceptance speech over vervelende mannen "their time is up"; ik zei tegen mijn geliefde "ik vind het wel een beetje overdreven, beetje Hollywood" omdat ik dacht dat hij dat dacht maar van binnen juichte ik.

Dat hebben wij nodig; mannen hebben een berg gave mannen om zich aan op te trekken...en die berg wil ik ook...want het helpt.

Ik heb nu Hannah Gatsby, en als je niet weet wie ze is gefeliciteerd want dan kan je de beste show kijken ooit op Netflix...Nannette.

Zij is 43 en zegt "I'm in my prime!!!(there's no man)" en dat helpt. Het helpt zo. Het helpt als ik in de spiegel kijk.

Het helpt sowieso als ik in de spiegel kijk sowieso omdat mijn zelfbeeld zo laag is dat het in de spiegel altijd best meevalt, dan blijkt ik gewoon een mens te zijn met een uiterlijk.

Het helpt om te weten dat Romana Vrede ook een beetje in haar broek plast als ze schreeuwt...

Het helpt het maakt me trots...

En ik wens het jullie toe mannen die berg mannen die ondanks een uiterlijk wat niet aan de norm voldoet gewoon heerlijk shinen, echt waar maar ik wil het ook...omdat het echt helpt.

Ik zei laatst per ongeluk terwijl mijn dochter in de kamer was...toen ik keek naar een foto van mijzelf van vroeger en zei 'toen was ik nog mooi' ....

Ik schrok en keek in het gezicht van mijn dochter die schrok of schrok van mijn schrikken...'je bent nu ook mooi' zei ze een beetje bleek en onzeker.

Godverdomme natuurlijk ik ben NU de enige mooiste moeder die zij heeft, verdomme hoe kon ik mooier zijn toen ik de mooiste nog niet gezien had toen ik de liefste nog niet kende...hoe kan ik haar vertellen dat het mooiste er was voor haar...omdat ik meer leek op een plaatje wat niets met haar of mij te maken heeft...een plaatje wat zij nu is...maar niet voor altijd en als ik nu niet van mezelf houd hoe zou zij dat dan kunnen als ze straks 43 is? En natuurlijk kunnen kinderen dingen die wij ze niet leren, zo veel....maar dat is geen excuus om het niet te proberen....

Ik schreeuw nooit op het podium, ik heb het een keer gedaan met Romana Vrede in een voorstelling. Is niet handig plas ik in mijn broek, ik heb twee kinderen gekregen dus...

Ik zei dat op het podium omdat ik het altijd fijn vind om dat te zeggen waar ik me voor schaam en dat het dan gewoon woorden blijken die er mogen zijn...zei zij "Oh ik ook, daarom draag ik altijd een inlegkruisje..."

Gisteren had ik deze uitwisseling met haar "Romana ik doe de staat van theater en ik ga iets zeggen wat jou aangaat, als dat mag?!" Ik durfde niet gelijk te zeggen wat het was.

Zij schreef terug "Oehh wat spannend. Ik lees het graag als je me wilt sturen." Ik "ik zeg dat jij ook een beetje in je broek plast als je schreeuwt op het podium en dat ik daar sinds ik dat weet trots op ben. Zij stuurt een snoezige foto van zichzelf en een baby en dan. "Tuurlijk moet je dat zeggen."

En toen "Duh" en dan vier harten... Die "duh" zo fijn...duh.

Trots op plassen in mijn broek, omdat Romana het ook doet, zo werkt het.

Dat moeten we regelen meer rolmodellen weten dat Romana een inlegkruisje draagt weten dat je zo veel meer kunt zij dan een lekker wijf...die ook nog best wel wat te zeggen heeft, weten dat je niet opeens KEIHARD moet knallen als je lekker wijf af bent omdat keihard knallen helemaal niet goed voor je is...na de vakantie, of nooit eigenlijk.

Jullie mogen het weten van mij dat ik dat dacht, "had hij het tien jaar geleden maar gevraagd toen was ik nog een lekker wijf" en ik schaam me ervoor maar die schaamte daar stopt het, die schaamte is vervelend maar gaat verdorie niet zorgen dat ik mijn mond ook nog eens hou, ik zie je schaamte en ik praat toch, ik voel je druppels plas langs mijn been maar ik schreeuw toch, als het nodig is...

Ik vertel het omdat schaamte niet zo goed tegen daglicht tegen openbaarheid tegen schijnwerpers kan, schaamte denkt "oh ze zegt het gewoon dan ben ik kennelijk niet nodig." En ze is ook niet nodig...die schaamte. Want ik dacht het en ik ben niet dom of lelijk of oud of minder dan wie dan ook die ooit een lelijke gedachte over zichzelf heeft gehad. Is er iemand hier die ooit een slechte gedachte over zichzelf heeft maar zijn hand niet durft op te steken omdat hij zich ervoor schaamt? Iedereen of niemand. Ik ga even uit van iedereen. Mooi, ik voelde al zoiets.

Ik heb mijzelf erop betrappt dat ik soms met mannen werk, omdat ik denk als zij me stutten steunen legitimeren, dan kom ik er mee weg....ik wil mooie dingen zeggen en dan een man die ernaast staat te knikken liefst een beetje een stoere cynische zodat de stoere cynische mannen in de zaal zien dat ik in er een van "hen" in mijn team heb. Steve de man met wie ik het liefste werk van allemaal zei "oh ik dacht dat we echt een inhoudelijke klik hadden..." En ik zei "tuurlijk hou ik van je, maar ik ben even te moe om met de jongens te spelen..."

STILTE.

Ik denk aan de mannen in de gevangenis die kunnen dat nooit zeggen, ik ben te moe voor de jongens. Die worden ook moe van de jongens die worden heus wel moe van jongens zijn...maar die vermoeidheid wordt weggepompt op de fitnessapparaten...hun spieren groeien hun vermoeidheid ook. Te moe voor de jongens....

Kunnen die mannen in de gevangenis niet zeggen....alle mannen die ik sprak in de afdeling voor langgestraften waar ik was - waar ik niemand sprak die NIET zijn partner vermoord hadden zaten eigenlijk al vanaf hun geboorte vast.

Ik zit al vanaf mijn 8ste in een instelling zegt een man met doffe ogen en een hoofd wat iets naar beneden hangt. Hij had verlatingsangst, ik kon niet eens achterhalen wie hem verlaten had in zijn jeugd, er leek nooit iemand te zijn geweest.

Na 17 jaar verliet zijn vrouw hem, hij vermoordde haar.

Problemen met loslaten.

Ik zie dat Steve met wie ik er ben ervan aangaat het snapt...

Als we weglopen zegt Steve "dat had ik ook kunnen doen, als je moeder je verlaat dat kun je het niet nog n's verdragen..."

Ik keek een man in de ogen die heeft gedanst met de directeur van de gevangenis toen er een sambaband was, hij heeft wat er over is van handen, en wat er over is van oren en wat er over is van een gezicht na een het vuur van een ontploffing die hij veroorzaakte omdat hij dood wilde, twee moorden gepleegd ik wilde diezelfde dag nog dood, lukte niet. "Ook nog uit een gebouw gesprongen mezelf opgehangen en slaappillen genomen 30 stuks, bizar he?" zegt hij tegen mij, alsof hij het heeft over een sneeuwbus in april, of een spotgoedkope vakantie.

Hij is 62. Ziet er veel jonger uit. Allemaal zien ze er heel jong uit in de gevangenis. De man die al sinds zijn zevende in instellingen zit en over een maand weer buiten staat maar dat eigenlijk heel eng vindt zegt "huis van bewaring, we worden hier heel goed bewaard!! En buiten heb je een vrouw en twee jonge kinderen daar word je oud van!!!"

Harde lach van een man tegenover hem. Te moe om met de jongens te spelen...kunnen zij niet zeggen daar.

Ik denk aan de bezoeker kamer waar elke week heel veel kindernamen op een lijst staan die zouden kunnen komen, terwijl er dan maar 5 of 6 komen...nooit ouders gehad de meeste, nu kinderen kwijt, die dus ook weer geen vader hebben. 5 of 6 kinderen komen er per week. In de bezoekersruimte met tl licht en plasticen speelgoed. 150 mannen zitten hier. Wij spreken er veel ze vertellen graag, hebben niet veel afleiding, makkelijke slachtoffers van onze nieuwsgierigheid, slachtoffers sowieso van een jeugd die vaak niet anders kon dan tot deze plek deze positie in de maatschappij leiden.

Ik zit al vanaf mijn zevende in instellingen en die waar ik zat toen ik zeven was was erger dan die hier.

Ik zie het jongetje van zeven, iets kinderlijks heeft deze man die hier al vijftien jaar zit. Hij gaat als hij hier weggaat in een verzorgingstehuis wonen waar eerst alleen bejaarden woonde maar nu allerlei mensen, daar zijn mensen die hem kunnen helpen zegt hij een beetje vragend...en angstig...alleen al de technologie zegt hij dan zacht...

Alleen al de technologie denk ik, ja die is voor on allemaal nogal heftig, nogal moeilijk te beheersen ook al weten we hoe die apparaten uit en aan moeten toch zuigen ze nogal. We kijken veel en graag naar criminelen maar de echte stoppen we ze weg zegt de directeur. Heb ik vaak over nagedacht waarom dat is dat we zo graag naar boeven en ellendelingen kijken en zo veel minder naar mensen die iets doen wat we bewonderen. ellendelingen Ik kijk er niet graag meer naar die films ook omdat er vaak een vrouw in speelt, een brave die de man op het goede pad probeert te houden wat niet lukt en dan nog een paar zonder kleren in bar waar de mannen zich ophouden...maar die tellen vaak niet mee.

Ik kan daar niet meer zo goed naar kijken naar films waarin van de tien personages een vrouw is met drie zinnen, gewoon beetje saai vind ik dat.

We spreken de directeur van de gevangenis, hij heeft een hekel aan gevangenis, "een groot toneelstuk" noemde hij het, hij zei "wat je hier ziet is geen afspiegeling van de criminaliteit je ziet hoe het strafsysteem werkt."

Ik snap dat je ziet bij ons ook geen afspiegeling van theatermakers je ziet hoe het subsidiesysteem werkt. Je ziet niet wat er leeft maar wat er beloond wordt...

Je ziet in de gevangenis niet wie er iets fout heeft gedaan maar wie er bestraft wordt. De directeur zegt dat criminaliteit netjes verdeeld is over de verschillende lagen van de bevolking maar dat je die hier niet terugziet, je ziet de lager opgeleide degene die crimineel gedrag toonde en niet het geld of de macht hadden om ermee weg te komen.

Niet de mensen die ons de banken crisis in hebben gejaagd bijvoorbeeld. Als de ene illegaal iets steelt van de ander komt hij niet in de problemen als een tentenkamp in Calais in diggelen wordt geslagen dan komen die agenten niet vast te zitten.

Gevangenen moeten in de maatschappij verankerd vindt hij, in verschillende groepjes, en elke groep heeft een eigen behoefte een eigen behandeling een eigen behandeling nodig, de jongeren die net vast zitten de ouderen de mensen met seksdelicten... Ongezond, het is ongezond om ze weg te stoppen...ik denk aan al het vuilnis wat we weggooiden en dat weggooiden niet bestaat het is ergens ook al klap jij je vuilniszak dicht ook al gooi jij je vuilniszak weg het is ergens steeds ergens weg is niets...

Weet je wat zo grappig is als ik mijzelf niet was zou ik uitkijken naar de staat van theater door mij gedaan, ik zou altijd graag naar mijn voorstellingen kijken, beetje jaloers vaak op mijn publiek, avondje uit zijn ze vaak met een vriendin, vaak leuk opgemaakt met oorbellen achteraf soms een van de twee in tranen de ander wrijft haar over haar rug.

Het hoogste goed voor mij, mensen die huilen.

Al die tranen die daar maar zitten eruit bevrijd, en als ik hen zie huilen dan sta ik mijzelf ook die tranen toe, of sta mijzelf mijn tranen toe om hen aan het huilen te krijgen...publiek als

excuus om te huilen...prima excuus.

Huilen heerlijk helend nodig het gevoel achteraf ontspannen leeg open...je hebt iets gedaan waar je tegenop zag, waartegen je vecht de hele dag, en dat vechten ging niet meer je verloor het gevecht...en liet het gaan...zo hoop ik me te voelen straks achteraf in het café.... sowieso gaat het dan voorbij zijn...

Morgen. Weet iemand trouwens al wat hij op Facebook gaat zetten? Marijn Lems?

En kan die dat misschien nu al delen? Dan kan ik nog iets terugzeggen...of een beetje huilen. Sowieso niet allemaal morgen van alles zeggen op Facebook twitter zullen we dat niet doen, gewoon een dagje stil daar..."alleen al de technologie" die bleke gevangene die al vanaf zijn zevende vastzat de angst voor de technologie die deel ik...het is nogal een wereld waar je makkelijk iets zegt en moeilijk iets verwerkt...omdat het niet echt gezegd wordt.

Ik dacht steeds wat heeft dat uitstapje naar het gevang te maken met mijn speech...

ALLES natuurlijk die mannen lijden onder een gruwelijk idee van man-zijn.

Overgenomen van hun vader die ook in diezelfde gevangenis zat, waar zij nu weer zitten.

Gevangen in opgepompte spieren en een verpletterend idee van wat je allemaal moet kunnen en moet zijn als man. Ik zit vanaf mijn zevende al in instellingen...moe wat moet die man moe zijn, veel te moe om met de jongens te spelen.

Ik zit gevangenis in een idee dat ik een plaatje moet zijn maar ik kan mijn dochters nog tegen mijn borst drukken ik kan de zee zien ik mag huilen van mijzelf.

Zij niet...hard alles is hard...behalve hun gezicht, dat is zacht en jong, jongens die geen kans hadden om mens te zijn....opgesloten in een idee van zichzelf.

Niemand heeft baat bij patriarchale systeem behalve een paar mensen...of eigenlijk een iemand Theo Maassen...maar verder is het voor iedereen best wel saai...

We moeten ervan af...een iedereen wint spelletje...

Het is wel wat als ik hier sta, dat dacht ik vroeger.

En nu ook.

Het is wel wat.

Omdat ik 43 ben en in my prime.

Omdat ik in mijn broek plas als ik schreeuw en eigenlijk ook als ik dans of op een trampoline spring of heel erg hoest. Omdat ik gevraagd ben en ja zei.

En natuurlijk is de wereld belangrijk maar ik ook omdat ik iemand beste vriendin iemands moeder iemands vrouw ben iemands dochter en omdat ik een vrouw ben net als Lot en Romana en Ola en Maya en Anna en een mens zoals jullie allemaal.

Omdat chocolade lekker is en WIJF geen woord is om wie dan ook mee aan te spreken...

Trouwens even om niet in een nieuwe valkuil te donderen, ik heb het over mijn kinderen maar niet omdat ik het moederschap heilig wil verklaren...zo van ik ben geen lekker wijf meer dan in godsnaam maar een moeder...dat is tenminste nog IETS. Nee ik heb het over mijn kinderen omdat zo nogal in my face zijn maar als ze niet in my face waren was het iets anders wat belangrijk en net zo mooi was geweest waar ik het over had gehad. Ja ik vind ze geweldig net zo geweldig als elk ander mens dat ik onbevangen en vol vertrouwen van zo dichtbij heb gezien...net zo mooi als de man in de gevangenis met het verbrande gezicht die zei dat hij hier niet wilde zijn...net zo mooi als de man die goed bewaard was vanaf zijn zevende al in instellingen. Net zo mooi als de baby die zwaaide diep in de oncologie afdeling...zo mooi als zijn bleke vader die niet eens omkeek om te kijken naar de mensen die naar hem en zijn baby keken.

Mooi zo mooi als jullie luisterend naar mij getuige van iets wat zo eng leek en nu al bijna voorbij is en meeviel ongetwijfeld zoals de dingen die we vrezen meevallen omdat tandenpoetsen niet het belangrijkste is, maar houden van elkaar.